

A vojvodinai falukutatás programja

Közismert dolog, hogy a mai ifjúságot egészen más problémák érdeklik, mint például a háborúelőtti ifjúságot. Nem is kell azonban ennyire visszamennünk, hogy megállapíthassuk azokat a különbségeket, amelyek a mai és a pár év előtti ifjúság célkitűzései között mutatkoznak. Pár év előtt majdnem kizárólagos volt a nagy korkérdések iránti érdeklődés. Világpolitika, világ gazdaság, világháború, világ béke, világ válság; ezek voltak azok a témák, amelyek minden dolgozó és minden gondolkozó fiatal foglalkoztattak s amelyeket az összes ifjúsági írárok több-kevesebb hozzáértéssel tárgyaltak. Ha figyelembe vesszük, hogy ma már az egész világ egy gazdasági egységbe forrott össze és azt, hogy ez a tény ma már mindenki előtt ismeretes, — megmagyaráztuk az ifjúság világproblémák iránti érdeklődését is. Az ifjúság, az élet küszöbén, természetes ösztönei szerint, a legnagyobb emberi közösség, az egész emberiség sorsával foglalkozik legszívesebben — annál is inkább, mert éppen napjainkban érezhető a legjobban, hogy a világ fejlődésének egyik legfontosabb fokához jutott.

Ez így teljesen rendjén volna és természetes, hogy így kell lennie. De ma már a nagy világkérdéseket tudományosan letárgyalták. Kialakult a két ellentétes érdekcsoportnak megfelelő két ellentétes világnézet és két ellentétes politikai irányzat, úgy, hogy az ifjúság aktív szelleme új foglalkozási területet keres. A világ rendjéről és menetéről alkotott általános megállapításokat szorosabbra, körülhatároltabb területre, egy országra, vagy országrészre próbálják alkalmazni. Ki kell deríteni, hogy a világ válság okainak magyarázata helyes-e, megfelel-e a tényeknek, hogy ugyanazok az okok kisebb területeken is hasonló válságokhoz vezetnek-e, továbbá, hogy a világ válság lefolyása milyen hatással volt az ilyen kisebb gazdasági és kulturális egységek életére és fejlődésére.

E célból a dolgozó és gondolkozó ifjúság világszerte egyleteket alakít azzal a feladattal, hogy a maga szűkebb környezetét, faluját, városát, megyéjét, vagy országát tudományos kutatás tárgyává tegye és annak gazdasági, kulturális, politikai és társadalmi életét tanulmányozva, levonja a szükséges és elkerülhetetlen következtetéseket. Újabban Középeurópában és a kisantant-államokban nagy lendületet vett az ilyen célú ifjúsági akció s ilyennek látszik a Noviszádon nemrégén megalakult „Omladinski Pokret” (Ifjúsági Mozgalom) is.

Amikor a HID legutóbbi számában „A vojvodinai falukutatás munkavázlata” címen megjelent tanulmányunkban egynéhány eszmét vetettünk fel a falukutatást illetően, magunk is ilyen tudományos munkát akartunk kezdeményezni, melynek végrehajtását az idén olvasótáborunk és barátaink legszélesebbkörű hozzájárulásával és segítségével szeretnénk megvalósítani.

Természetes az, hogy munkánk közben sok nehézségre, akadályra, meg-nem-értésre, visszautasításra akadunk majd, ez azonban csak az erő és az akarat nagyobb összpontosítására, nem pedig a visszahúzóódásra való ok. Temérdek apró adatra van szükségünk, hogy a Vojvodina mai képét élethűen összeállíthassuk. Ezeket a adatokat pedig elsősorban szerkesztő- és sajtóbizottságainktól és jóakarató olvasóinktól reméljük beszerezni.

Tudnunk kell, mit akarunk. A falukutató elsősorban pontos statisztikai adatok összegyűjtését célozza, hogy később azok segítségével a mai falu, illetve parasztnép tényleges életét, gazdasági, társadalmi, politikai, kulturális és egészségügyi helyzetét tudományosan leírhasa.

A falu életéről eddig semmiféle adatokkal nem rendelkezünk. Nem is csoda, hogy a városi írók a falu életéről egészen téves fogalmak szerint rossz, a valóságra sohasem hasonlító képeket festenek. A HID egyik legfőbb feladata a falu és város dolgozói közötti tátongó ürt áthidalni.

A falukutató munkája nem egy előre kieszelt, merev és változhatatlan terv alapján kezdődik, bár a tudományos módszereknek mindenben elsőbbséget adunk. Nem szabhatjuk meg előre mereven az egész munkatervet minden apró részletében már csak azért sem, mert mindezeidig nálunk ehhez hasonló munkát nem folytattak és így még semmiféle tapasztalattal nem rendelkezünk ezen a téren. A módszerek, valamint az eszközök a munka folyamán önmaguktól adódnak majd, a részletkérdések a helyi viszonyok és a munkamenet iránya szerint oldódnak meg. Ezért mi itt csak az általános elveket fektethetjük le, csak a kezdeményező lendületet adhatjuk meg. A továbbiakban már munkatársaink és olvasóink részben önállóan, részben pedig a közös munka önmagától is kialakuló terve szerint dolgoznak majd.

A falukutatót, a három legfőbb emberi tevékenység: a mezőgazdaság, az állattenyésztés és az ipar területeire osztottuk.

A mezőgazdasági viszonyok kutatása kezdetén először is a kutatás tárgyát képező falu határának nagyságát, a föld vegyi összetételét, a határban levő gazdaságok számát és az állatállományt állapítjuk meg. Utána következik a falu lakosainak száma és a lakosok nemzetiség, vallás és nemek szerinti osztályozása. Ha ezek az adatok megvannak, a családok, háztartások számának meghatározása következik, valamint annak kikutatása, hogy ezen családok közül hányan élnek kizárólag mezőgazdaságból, hány él tisztán állattenyésztésből és hány más (ipari vagy kereskedelmi) foglalkozásból.

Mindezek után következik a birtokok megszámlálása s nagyságuk szerinti osztályozása: hány 300 láncon felüli gazdaság van, hány az ettől kisebb, de 100 lánconál még mindig több földdel rendelkező, hány 100 lánctól kisebb, közép-, kis- és törpebirtok van a falu határában, valamint az olyan földmunkás-családok száma is, amelyeknek egyáltalán nincsen földjük. Most következnek a cséplő-

gépek, traktorok, vető- és aratógépek, fogasok, boronák és ekék megszámlálása, még pedig minden birtokosrétegben külön-külön, végül pedig a lovak, szarvasmarhák, sertések és más állatok feljegyzése, szintén minden birtokosrétegnél külön-külön. A mezőgazdasági kutatás befejezéseként megállapítanánk még az elmúlt évi gabona-, vetemény- és ipari növényhozamot és a vetéshez elhasznált magvak minőségéről szóló adatokat.

A szorosban vett földművelési rész végeztével áttérhetünk az állattenyésztés adatainak összeállítására. Hány sertést, vágómarhát, juhot és kecskét hizlaltak és adtak el, illetve vágtak le ez évben az egyes birtokoskategóriába tartozó gazdák, vagy hizlalók. Hány kacst, libát, tyúkot és más szárnyast nevelnek a falubeli egyes birtokosrétegek. Hány hizlalda, vágóhid, állatkereskedő van a községben és mekkora a falu húsfogyasztása, illetve állatkivitele. Az állatvédelmi és fajnemesítési próbálkozások eredményei és lehetőségei. Végül pedig az állati termékek és azok házi, vagy ipari feldolgozásának leírásával az állattenyésztés terén végzett kutatások is befejezetteknek tekinthetők.

Az ipar és kereskedelem vizsgálatánál elsősorban is a nagy ipari vállalatokra kell alaposabb figyelmet szentelni, a tőke befektetésére, a tőke származására, a felhasznált emberi és gépi munkaerőre, a munkabér-viszonyokra, a termeléshez felhasznált nyersanyagok eredetére és a különböző nyersanyagok mennyiségére. Külön vizsgálódás tárgyát képezi majd a mezőgazdasággal és állattenyésztéssel összefüggő iparágak: tejipar, paprikamalom, cukorgyár, kenderfonóda, sörgyár, malom, stb. Ezenkívül sorra vesszük az eddigi foglalkozási nemekbe még fel nem vett ágakat: halászat, vadászat, gyümölcsészet, kertészet, borászat, nádas, stb. Fontos az itt foglalkoztatott munkások nemek, kiképzés és kor szerinti megoszlása, valamint az átlagos munkabér megállapítása. Különös kutatásnak vetjük alá a kisiparosok helyzetét. A kereskedelem vizsgálata elsősorban a forgalmi viszonyok megállapítására irányul, azután következik a falu-termékek forgalmának megállapítása: külön a faluban és külön a kivitelen.

A mezőgazdasági, állattenyésztési és ipari, valamint kereskedelmi viszonyok leírása után következik a falu társadalmi, politikai, kulturális viszonyainak feltárása. Ide tartozik a községben működő egyesületek és körök, a községi képviselőtestületek, az állami hivatalok, a termelési, fogyasztási és hitelszövetkezetek, az iskolák, a könyvtárak, a vendéglők rövid regisztrálása, továbbá az általános adatok beszerzése, úgymint lakásviszonyok, népelelmezés, higiénia, ruházkodás, újságok, folyóiratok, stb.

A fentiekben tömören összefoglaltuk a falukutató munka programjának főbb irányvonalait. Mint minden tervet, ezt is igen sokan megvalósíthatatlannak tartják majd. Ez annál is könnyebben megeshetik, mert nem foglalkoztunk még az adatok beszerzésének módjával. Feltétlen szükséges tehát még a munka végrehajtásának módját részletesen leírni, amit következő számunkban adunk.